

De hulphond en de WMO

Met enige regelmaat zit ik aan de telefoon met gemeenten en dan inzake de aanvraag van een WMO-vergoeding voor een cliënt. In zo'n telefoongesprek vallen mij dan twee elementen op: het gebrek aan inzicht in de (opleidings)wereld van de hulphond en de redenen om wel/niet te vergoeden. Middels dit artikel wil ik aan beiden een aandeel leveren.

DE HULPHOND

Een hulphond is een middel voor een persoon met een beperking om een bepaald doel, of doelen, te bereiken. Zo kan een blinde de ogen en oren van de hulphond gebruiken om te 'zien' en zich zodoende in de maatschappij voort te bewegen. Een doof iemand gebruikt een 'signaalhond' voor diens oren en een persoon met een lichamelijke handicap een ADL-hond (ALD staat daarbij voor: Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen). Naast bovengenoemde hulphonden zijn er echter ook hulphonden voor personen met epilepsie, diabetes en psychosociale problematieken. In dit laatste domein ben ik zelf werkzaam. De kosten voor de opleiding van een hulphond variëren van € 5.000,- tot € 45.000,- afhankelijk van het type hulphond en de opleidingsorganisatie.

DE OPLEIDING

Omdat blinden, doven en lichamelijke gehandicapten uiteraard niet in staat zijn om hun eigen hond op te leiden is dat opleidingstraject ook meteen de duurste variant. De hulphond moet intern worden opgeleid. Voor de hulphonden met een andere taak kan een maatwerk scholingstraject volstaan. Dit wordt ook wel teamtraining genoemd (baas en hond vormen één team) waarbij de betrokkene zelf, onder begeleiding van een trainer, een deel van de training op zich neemt. Daardoor heeft zo'n trainingstraject een lagere kostprijs. Tevens is bij zo een traject de band met de eigenaar dan vanaf pup groeiende waardoor deze nóg optimaler wordt, een elementair onderdeel bij psychosociale hulphonden.

Bij teamtraining coacht/begeleidt een ervaren docent de baas en zijn hond. Deze methodiek volgt Traumahond ook. In het begin wekelijks, daarna tweewekelijks en tegen examentijd maandelijks. Zo'n traject duurt minstens twee jaar, tot de leeftijd van de volwassen hond. Daarna worden jaarlijks (verplichte) bijscholingen gevolgd door baas en hond om de kwaliteit te bewaken. Hiermee houden we zo een stevige vinger aan de poot!

DE PSYCHOSOCIALE HULPHOND

Zoals in de inleiding van dit artikel beschreven gaat het in gesprekken met overheden vaak alleen over de kosten voor de opleiding van genoemde psychosociale hulphond. Teleurstellend genoeg worden die niet vergoed door een zorgverzekeraar (er zou geen wetenschappelijk bewijs zijn voor de werking) terwijl de aandoeningen die cliënten hebben wél door professionele zorgverleners worden gesteld en behandeld. Die zorgkosten worden overigens wél vergoed. Te langer leste kloppen mensen dan aan bij de gemeente en dan vaak specifiek bij de WMO aangezien ze, naar mijn mening terecht, simpelweg weer willen participeren in de maatschappij. En de WMO is tenslotte het praktijkuitvloeisel van de participatiewetgeving!

We komen dan ook meteen tot de kern van dit artikel; zou de WMO een teamtrainingstraject moeten omarmen en vergoeden? In mijn optiek dient dat inderdaad te gebeuren.

Vaak echter komt er een afwijzing met als basis hetzelfde excuus als dat van de zorgverzekeraar; er zou geen wetenschappelijk bewijs zijn voor de effectiviteit van een psychosociale hulphond. Tot voor kort was dit ook zo echter er zijn in april 2022 een tweetal onderzoeken gepubliceerd die wél degelijk een aantoonbaar bewijs leveren van de effectiviteit!

WETENSCHAPPELIJK BEWIJS

Het eerste onderzoek komt van de Universiteit Utrecht¹, een promotieonderzoek naar de invloed van hulphonden op veteranen met posttraumatische stressstoornis (PTSS). Het tweede onderzoek is gedaan door de Radboud Universiteit², waarin aangegeven werd dat een buddyhond (een andere naam voor een psychosociale hulphond) meerwaarde heeft voor een (ex)agent met PTSS. In de beide onderzoeken komt naar voren dat de cognitieve verwerking van informatie van personen met een buddyhond iets opschuift naar de waarden zoals bij mensen zonder PTSS. Dit effect zien we niet bij een niet getrainde gezinshond. Zo beschrijft de site van de Radboud Universiteit Nijmegen verder nog:

'Een buddyhond geeft iemand met PTSS rust, veiligheid en vergroot het vertrouwen', vertelt Smit. 'Een buddyhond wekt iemand bijvoorbeeld bij nachtmerries. Daarnaast kan de buddyhond letterlijk contact blokkeren in situaties waar de spanning oploopt. Gewoon, door tussen de baas en de gesprekspartner te gaan staan.' Voor het eerst zijn nu ook de effecten van buddyhonden en gewone gezinshonden met elkaar vergeleken, legt ze verder uit. 'Een ongetrainde gezinshond biedt vooral troost en warmte. Door een buddyhond normaliseert het leven van iemand met PTSS aanmerkelijk.'

Ga je nog wat verder zoeken dan vind je artikelen zoals dat van M. Bak, Ph. Delespaul³ dat niet alleen inzoomt op het psychosociale maar ook op de lichamelijke veranderingen bij mensen met een psychosociale hulphond. Het voert te ver om ze hier allen te noemen maar in het kort: de stemming, de zelfwaardering en het lichamenlijk functioneren verbetert, herbelevingen en nachtmerries nemen af, er komt een solide dag-nachtritme terug, psychofarma kan worden afgebouwd, er is sprake van stressreductie, minder somberheid, afname van angst en men durft weer contacten met mensen aan te gaan. Kortom: de kwaliteit van leven neemt flink toe!

PTSS

Nu zou je kunnen zeggen: "Ja, dit geldt dus alleen voor (ex)geüniformeerden! En dus niet voor reguliere getraumatiseerden dan wel mensen met psychische aandoeningen. In mijn optiek is dit een drogreden en niet meer dan het zoeken naar een excuus om te kunnen afwijzen. Veel van de cliënten met een psychosociale hulphond hebben een veelheid van problematieken waarvan gediagnosticeerde PTSS een onderdeel is. Of ze vertonen daar veel tekenen van en/of moeten nog gediagnosticeerd worden. Maar eerlijk; maakt het dan uit waardoor je dat hebt opgelopen als de symptomen exact dezelfde zijn?

THERAPEUTISCH DOEL

Een andere reden tot afwijzing dat ik steeds vaker hoor, en wat mij persoonlijk mateloos irriteert, is dat men een psychosociale hulphond ziet als een therapeutisch doel. Wellicht door het bovenstaande. Niets is echter minder waar. Een hond is geen therapeut! Hij neemt slechts waar en reageert daar op. Zo kan een hond ruiken dat meer stresshormonen worden afgescheiden, voelt hij de lichamelijke energie van zijn baas en heeft diens gedrag door associatie leren doorgrondend.

1 <https://www.uu.nl/nieuws/hulphond-verandert-het-leven-van-veteranen-met-ptss-ten-goede>

2 <https://www.ru.nl/@1353766/buddyhond-meerwaarde-agent-ptss/>

3 https://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/nl/artikelen/article/50-13011_Hulphond-als-geslaagde-contextuele-interventie-voor-herstel

Ook ik ken de verhalen van mensen met een psychosociale hulphond waarbij de hond over welhaast bovennatuurlijke gaven en eigenschappen lijkt te beschikken. En omdat ik zelf ook gebruiker ben van een psychosociale hulphond kijk ik dan geamuseerd naar mijn honden en bedenk me dat zij dat allemaal gelukkig niet hebben. Zij zijn gewoon zeer fijne partners die overal mee naartoe gaan en altijd op een natuurlijke en/of aangeleerde, manier reageren. Ze zijn geen wonderen op pootjes! Maar ik kan wel overtuigd zeggen: “Door mijn hulphond ben ik er nog!”.

KOSTENREDUCTIE

Waar ik nog het meest verbaast over ben is dat er binnen de WMO wél de mogelijkheid geboden wordt om wekelijks (2 uur) bezocht te worden door een hulpverlener en dat zo een traject dus wél vergoed wordt. Toen mij dat destijds werd aangeboden (á € 5000,- op jaarbasis) verbaasde ik me samen met de WMO consulent. De gemeente wil dus wél dit bedrag uitgeven aan 2 uur per week hulp maar niet aan een 24/7 psychosociale hulphond die zich in de jaren daarna dubbel en dwars terug betaald omdat personen dan bijvoorbeeld uit een uitkeringssituatie groeien, weer meer gaan participeren in de maatschappij én fors minder een beroep hoeven doen op professionele zorgverleners en psychofarmaca! Het is de omgekeerde wereld!

DE TEAMTRAINING

Realiseer je ook dat bij een teamtrainingstraject een professionele trainer betrokken is die vaak wekelijks een cliënt begeleidt. Daarbij vindt dus ook begeleiding door middel van coaching plaats! Het is dus niet alleen de hond die wordt begeleidt. In de periode dat een team traint komt ook goed in beeld waar eventuele groei stagneert en mede daarom heeft een trainer vaak ook regelmatig contact met zorgverleners van een cliënt. Op deze wijze wordt dus niet alleen een vinger aan de poot maar ook aan de pols gehouden. Win-win situatie, toch? Ook niet onbelangrijk te benoemen is dat een psychosociale hulphond een heerlijk leven heeft, hij mag overal mee naartoe en krijgt alle aandacht!

SAMENVATTEND

In mijn optiek is de inzet van een psychosociale hulphond voor een gemeente de facto een fors kostenreducerende maatregel, heeft voor een aanvrager van een WMO vergoeding op persoonlijk en maatschappelijk vlak grote voordelen, is 24/7 aanwezig en is, door het verdrag van de VN in 2016, ook een officieel erken hulpmiddel voor personen met een beperking.

Het zou dan ook mooi zijn als gemeenten in Nederland er één uniform toewijzingsbeleid op na gaan houden waarbij niet het juridische kader maar juist het maatschappelijke op de voorgrond komt te staan; het welzijn van alle burgers!

Mocht er in uw organisatie nog vragen bestaan met betrekking tot dit onderwerp, schroom dan niet om contact op te nemen. Ook dat hoort bij ons werk!

Marck Verweij
Kynologisch specialist/Puppycoach
Directeur Traumahond.nl

& *Sky / Jay-la*
Traumahonden

email : info@traumahond.nl
kantoor : 013 822 34 33
mobiel : 06 44 27 44 46